

SZABOLCS I.

European Solonetz Soils and Their Reclamation

Akadémiai Kiadó, Budapest 1971

A mezőgazdasági termelés fejlődésével, az élelmiszertermelés állandóan fokozódó ütemével egyre jobban előtérbe került a szikes talajok hasznosításának, javításának kérdése. Különösen nagyjelentőségű ez a kérdés azokban az országokban, ahol a mezőgazdasági termelés fejlesztését újabb területeknek a művelésbe vonásával kívánják elérni. Fokozza a szikes talajok egyre mélyebb és sokoldalúbb megismerésének szükségességét az a körülmény, hogy az öntözés világszerte hatalmas mértékben fejlődik. Az öntözött területeken viszont adott természeti viszonyok között, kedvezőtlen talajtani tulajdonságok és helytelen öntözés hatására sok esetben másodlagos szikesedési folyamatok lépnek fel. Így a szikesedési folyamatok megismerése nemcsak ott bír nagy jelentőséggel, ahol már jelenleg is szikes talajokat találunk, hanem azokon a területeken is, ahol a szikesedés potenciális veszélye fenyeget.

A Nemzetközi Talajtani Társaság Szikes Albizottsága a társasági keretek között foglalkozik a szikes talajok térképezésének, vizsgálatának, javításának, hasznosításának kérdéseivel. A Szikes Albizottság irányításával készül a világ szikes talajainak térképe. Ennek a munkának eddigi eredményei is világosan mutatták, hogy a szikes talajok elterjedése mind az öt világrészben egyre sürgetőbbé teszi a szikes talajok hasznosításának, javításának és a szikesedés megelőzésének mind mélyebb tanulmányozását, a kísérleti munka tapasztalatainak eszerjét és a kutatási munka hatékonyságának növelését.

Ezen törekvések egyik jelentős megnyilvánulása volt az, hogy a Nemzetközi Talajtani Társaság Szikes Albizottságának Európai Munkacsoportja első ülésén 1968. májusában (Novi Sad, Jugoszlávia) munkacsoport alakult az európai országok szolo-

nyec talajainak megjavítására. E csoport feladata, hogy szabadföldi kísérletek beállításának lehetőségét tanulmányozza azokban az európai országokban, amelyekben a szikes talajok elterjedtek és megjavításukra keresik a leghatékonyabb és leggazdaságosabb módszereket.

Ennek a munkának első lépését jelenti ezen kiadvány, melynek célja az európai szolonyec és szolonyecses talajok számbavétele, a jelenlegi helyzet széleskörű felmérése. Megállapítható, hogy ezen munka értékes tájékoztatást fog nyújtani a szabadföldi kísérletek megalapozására vonatkozóan és elő fogja segíteni az európai szolonyec talajok tanulmányozási módszereinek egységesítését.

A mű szerzőinek névsora is utal már arra, hogy az európai szikes talajok kérdésének megtárgyalása magas színvonalon, sokoldalúan kerül sorra a könyvben és lehetőséget nyújt a különböző országok szikes talajainak megismerésére.

A könyv SZABOLCS ISTVÁN: „Szolonyec talajok Európában: azok képződése és tulajdonságaik különös tekintettel hasznosításukra” című átfogó ismertetéssel kezdődik. A szerző részletesen foglalkozik a szolonyec talajok képződésével és tulajdonságaival. Ismerteti a sztyeppesedő szolonyec talajokat és a sztyeppesedési folyamat lényegét. Ugyanakkor jelentőségüknek megfelelően igen részletesen tárgyalja a réti szolonyec talajok tulajdonságait és a szolonyec talajok képződési folyamatát. Külön fejezet foglalkozik a szology képződési folyamatokkal. Helyesen mutat rá a szerző a réti szolonyec talajok képződésében a talajvíz döntő hatására és az oldható sók dinamikájának szerepére. Végül a szolonyec és szology talajok termékenységének néhány jellegzetes vonását világítja meg a szerző. Igen értékes részét képezi a

könyvnek az európai szikes talajok térképe is.

L. RAIKOV: „A szolonyec talajok javítása Bulgáriában” címmel közli a bulgáriai szikjavítási kutatási eredményeket. Értékes részét jelenti munkájának a bulgáriai szikesek térképe. Korszerű felfogásban tárgyalja a szódás-szolonyec és szoloncák-szolonyec talajok javításának kérdéseit. A javítóanyagok közül a gipsz, a kalcium-klorid alkalmazásának módszere és a szikes talajok speciális művelésének, agrotechnikájának tárgyalása különös figyelmet érdemel. Az ismertetett műtrágyázási eredmények helyesen utalnak arra, hogy a szikes talajok javításakor döntő fontosságú az egyidejűleg alkalmazott műtrágyázás. Meggyőzőek a talajjavítás hatásának bizonyítására folytatott vizsgálatai is. Igen érdekes a kémiai javítások gazdaságossági értékelése is.

J. HRASKO: „A szikes talajok Csehszlovákiában és azok hasznosításának problémái” címen közli munkáját. A szerző alapos vizsgálati adatokkal rendelkezik a csehszlovákiai szikesek elterjedéséről és kémiai tulajdonságairól. Megállapítja, hogy Csehszlovákiában három földrajzi területen található szikesek: 1. Dél-Moráviában, 2. a dunai síkságon, amely a magyar Kis-Alfölddel határos, 3. és Kelet-Szlovákiában, amely viszont a nagy magyar Alfölddel van kapcsolatban. Így szerző munkája magyarországi szempontokból is különös érdeklődésre tart igényt. Igen nagy érdeme ennek a dolgozatnak a korszerű analitikai módszerek alkalmazása és célszerű felhasználása a szikes talajtani folyamatok leírásában.

„A szikes talajok hasznosítása és javítása Magyarországon” címmel ÁBRAHÁM LAJOS és BOCSKAI JÓZSEF közöl korszerű, elméleti és gyakorlati szempontból egyaránt igen értékes ismertetést. A munka a szikes talajok általános jellemzésén felül igen érdekes formában közli a szikes talajok kialakulását Magyarországon és az ezzel kapcsolatos legfontosabb megállapításokat. Különösen érdekes a vízrendezések hatásának elemzése. A szikes talajok osztályozása olyan eredményeket tükröz, amelyek részben már országhatárainkon túl is érvényesültek. Igen érdekes a hazai szikjavítások történetének ismertetése is. A kémiai anyagok alkalmazásának kérdését a szerzők igen alaposan és korszerűen tárgyalják. Érdeme a műnek, hogy a talajjavítási, agrotechnikai, műtrágyázási eljárásokat a hasznosítással szoros kapcsolatban tárgyalják. Különösen érdekes és korszerű a szolonyec talajok „B” szintjének megjavítására vonatkozó kísérleti eredmények ismertetése. A szerzők helyesen a szolonyec talajok meg-

javítása vonatkozásában azt a komplex szemléletet képviselik, hogy a sikeres meliorációhoz a különböző módszerek (vízrendezés, kémiai javítás, művelés, trágyázás, stb.) együttes alkalmazása szükséges.

GR. OBREJANU és GH. SANDU: „A szolonyec és szolonyeces talajok javítása a Román Szocialista Köztársaságban” címmel ismertetik a romániai szikjavítási tapasztalatokat. Szerzők igen alaposan, adatokkal jól alátámasztva mutatják be a szolonyec talajok tulajdonságait és klasszifikációját. Igen érdekes a szolonyec rét, legelőként való hasznosítására és agromeliorációjára vonatkozó kísérletek alapos és sokoldalú ismertetése is. Rendkívül nagy jelentőségűek a szolonyec radikális megjavítására alkalmazott komplex módszerek. Alaposan vizsgálják a drenázs, a talajronázás hatását. Nagy figyelmet érdemel a kilúgzás problémájának vizsgálata a hidrofizikai jellemvonásokkal és a sódinamikával kapcsolatban. Gyakorlati szempontból tarthatnak érdeklődésre számot szabadföldi kísérleteik alapján levont következtetéseik.

R. GRANDE COVIÁN: „Sós talajok a Guadalquivir folyó deltájában” címmel képet nyújt a spanyolországi Sevilla melletti szikes talajok problémáiról. Szerző részletesen ismerteti ezen talajok geomorfológiáját, geokémiáját, fizikai és kémiai tulajdonságait. Érdekesek a vizsgált talajok kilúgzás után 9 évvel mért adatai.

K. P. PAK: A Szovjetunió európai részének szolonyecsei és azok javításáról közöl dolgozatot. A szerző számokkal támasztja alá a szolonyec és a különböző mértékben szolonyeces talajok elterjedését a Szovjetunióban és így javításuk nagy jelentőségét. Különösen alapos és nagyvonalú a szolonyec talajok klasszifikálásával foglalkozó rész. Igen korszerűek a gipszezési kísérletek. A munka magas színvonalon reprezentálja a Szovjetunióban folyó szikjavítási kísérletek eredményeit.

N. MILJKOVIC és N. PLAMENAC Jugoszlávia szolonyec talajait, azok tulajdonságait és javításuk lehetőségeit ismertetik. Szerzők korszerű alapokon tárgyalják a szolonyec talajok képződési folyamatait és széleskörűen jellemzik a szolonyec talajok tulajdonságait. Különösen korszerűek a bórra és az agyagásványi összetételre vonatkozó vizsgálatok. Érdekesek a szolonyec talajok klasszifikációjával kapcsolatban közölt kémiai adatok is. A jugoszláviai szolonyec talajok javítására vonatkozó tapasztalatok a magyar talajtani számára is közvetlenül hasznosítható megállapításokat tartalmaznak.

Nagy értéke a könyvnek a VÁRALLYAY GYÖRGY által összeállított alapos bibliográfia is.

Összefoglalva, ez a munka igen nagy előrelépést jelent az európai szikes talajok eredményes javításának útján. Színvonalánál, korszerűségénél fogva igen nagy érdeklődésre tarthat számot nemcsak Európá-

ban, hanem mindenütt a világon, ahol szikes talajok előfordulnak.

GEREI LÁSZLÓ

Budapest, 1971. december 2.

Acknowledgement

From the book entitled: „European Solonetz Soils and Their Reclamation” the following acknowledgement has been regrettably missed.

„We express our sincere thanks to MR. R. R. CAIRNS, Officer in Charge, Solonetzic Soil Research, Canada Agriculture, Vegreville, for having stylistically revised the articles and for his help and useful suggestions contributing thereby to a great extent to the publication of this book.”